

drs. H. Eversdijk

Een partij zonder discussie is een dode partij

Het CDA wil een volkspartij zijn, die wortelt in de Nederlandse democratie. Als het CDA een discussie op gang brengt over de verantwoordelijke samenleving, betekent dat dat de basis moet (mee) bepalen wat volgens hen goed is voor het land en voor de partij (in die volgorde graag!). Dat kan er ook toe leiden dat binnen het CDA verschillen aan het licht komen. Het CDA zou wel eens pluriformer kunnen blijken dan sommigen denken. Dat kan leiden tot onrust, maar een volwassen partij moet dat soort beweging aankunnen. Die onrust, dus eigenlijk die beweging en levendigheid, gaat zelfgenoegzaamheid en verstarren tegen en vermijdt zowel kadaverdiscipline als slappe volgzzaamheid. Een zwijgende kerk is een dode kerk en een partij zonder discussie is een dode partij. Ook in de afgelopen jaren heeft de partij belangrijke rapporten uitgebracht. Maar met de wijze waarop dit nieuwe rapport 'de partij ingaat', wordt 'de basis' in ieder geval van het begin af serieus genomen.

De discussie over de 'Verantwoordelijke Maatschappij' zal overigens ook moeten gaan over de taak van de overheid. Wat voor overheid willen we? En waar dient de politiek wél, géén, of weinig invloed te hebben? Hoewel coalitievorming (een noodzaak in onze democratie) formeel niet

aan de orde is, zal bij dit soort discussies ook de vraag gesteld worden 'hoe' en daarom 'met wie' we die verantwoordelijke maatschappij willen bereiken. Dat er bij onze huidige coalitiepartner een andere kijk op overheid en samenleving aanwezig is, weten we allemaal. De VVD is, als we de franje weglaten, toch een partij die wordt gedomineerd door de gedachte van: 'ieder voor zich en God niet eens voor ons allen'. En zou het zoveel beter gaan met de PvdA?

Wat bedoelen we?

Om antwoord te krijgen op de vraag wat voor overheid we willen, moeten we het eerst eens zijn over onze bedoeling met de verantwoordelijke maatschappij. Is het een perspectief waarvoor de overheid de voorwaarden moet scheppen, onder meer door veel aan anderen over te laten? Maar waar blijft dan de overheid als schild voor de zwakken? Of is het een resultaat waarvoor de overheid moet zorgen? Is het dan toch goed dat de subsidie-uitgaven van 1970 tot 1985 zijn gegroeid van 4,8 miljard tot 37,8 miljard per jaar? Wie veel aan anderen (dan de overheid) overlaat zorgt er voor dat de overheid niet overbelast wordt. Maar dat is nog geen garantie dat op een verantwoordelijke wijze met verantwoordelijkheden wordt omgespron-

gen! Het tegendeel bleek vaak ook het geval te zijn.

Wie echter alles door de overheid wil laten regelen, belast de overheid met de eindverantwoordelijkheid op vrijwel alle levenssterreinen. Dat is geen terugtrekkende overheid. Als we noch het een, noch het ander als uitgangspunt willen, dan zullen we duidelijk moeten aangeven welke de taken zijn die de overheid heeft, om de voorwaarden te scheppen dat er inderdaad een verantwoordelijke maatschappij ontstaat. Een maatschappij waarin de mensen 'niet aan de overzijde voorbijgaan', maar ook een maatschappij waarin de overheid zich niet gedraagt als 'de priester en de leviet die ook aan de overzijde voorbijgingen'. Om dit te bereiken zullen we wellicht de platgetreden paden moeten verlaten en nieuwe wegen inslaan. We zullen niet bang moeten zijn voor een kritische benadering van de huidige situatie. Een kritisch geluid komt niet per se uit de mond van 'deloyale' mensen. De Savornin Lohman zei eens dat 'in veler ogen zelfs de gedachte aan de mogelijkheid dat dr. Kuyper ongelijk zou hebben, ongeoorloofd is'. Laten wij in het CDA dat

soort fouten niet maken. De CDA-notitie over de verantwoordelijke maatschappij is geen eindproduct van het denken aan de top, maar het begin van een discussie aan de basis. En zo hoort het.

Discussie hoeft zeker niet altijd gezien te worden als kritiek. Discussie kan evengoed staan in het teken van verbreding en verdieping van de partij. Daarbij is geen reden om 'koudwatervrees' te hebben. Daarvoor is in een volwassen partij geen plaats. De historicus Thomas Carlyle (1795-1881) heeft ook veel onzin geschreven. Maar één zeer zinvolle opmerking van hem wil ik hier toch citeren: '*Gij zult* is vanouds de voorwaarde geweest van 's mensen bestaan; wee den mensch, wanneer enkel het *ik wil* zijn leidsman wordt'. Als het CDA dit woord tot het zijne wil maken, dan zit het met het CDA wel goed en kan wat levendigheid geen kwaad. Integendeel.

